

AZ EMLÉKEZÉS KULTÚRÁJA I. EMLÉKEZŐ MACSKAKÖVEK

(STOLPERSTEINE)

Az összefoglalót készítette: dr. Spira Veronika
kurátor
a projektek témafelelőse

A Fővárosi Köznevelés-fejlesztési Közalapítvány kuratóriuma 2007-ben indította el **Az Emlékezés Kultúrája pályázatsorozatot**. Célja, hogy lehetőséget kínáljon a fővárosi iskolák diákjai és tanárai számára, hogy korszerű projektmunka keretében önálló kutatómunkát végezzenek, személyes tapasztalatokat szerezzenek a magyar történelem 20. századi eseményeiről. A pályázatok kapcsolódnak a diákok közvetlen környezetéhez, lakóhelyükhöz, iskolájukhoz, így a történelem olyan tényeivel ismerkedhetnek meg, amelyek azokon az utcákon, házakban, tantermekben történtek, ahol a mindennapjaikat élik. A történelem kilép a tankönyvek, szakkönyvek elvont világából, és segít átélhetőbbé tenni az ünnepek valódi tartalmát. A korszerű pedagógiai módszerek segítségével szerzett közvetlen tapasztalatok fejlesztik a diákok emlékezési kultúráját, és fontos részei lehetnek alakuló identitásuknak.

A pályázatsorozat első témája a holokauszt volt, amelyet a Fővárosi Köznevelés-fejlesztési Közalapítvány Kuratóriuma a 2007/2008-as tanévre írt ki. A diákoknak olyan áldozatok pontos adatait kellett összegyűjteniük, akik iskolájuk vagy lakóhelyük közelében éltek. Az áldozatok neve, születési éve és haláluk körülményei egy-egy 10X10 cm-es emlékező macskakövet borító rézlapocskára kerültek fel, amelyeket az áldozatok utolsó, szabadon választott lakhelye előtti járda aszfaltjába helyeznek el.

Az emlékező macskakövek egy hatalmas, **egész Európát behálózó emlékmű** részei, amelynek kigondolója és megalkotója Gunter Demnig kölni művész, aki 1993 óta készíti és helyezi el őket a helyi közösségek igényeit követve. Gunter Demnig ugyanis a személytelen holokauszt emlékművek mellett (helyett) olyan emlékhelyek kialakításán dolgozik, ahol minden egyes áldozat a maga egyediségében, nevével, lakhelyével, sorsával van jelen, és amely teret enged a civil társadalom személyiségközeli emlékezőskultúrájának, önálló kezdeményezésének.. 2008-ig már több mint 280 városban 13 ezernél is több követ illesztett a különböző települések házai elé. Köztük csak Berlinben 1 400-at, Hamburgban 1 800-at.

Magyarországon Gunter Demnig már több mint 50 emlékező macskakövet helyezett el 2007-ben a Német Szövetségi Kulturális Alapítvány (Kulturstiftung des Bundes) Bipolar nevű magyar-német programja keretében. Az első köveket a budapesti **Ráday utcában** (5, 25, 31, 54. sz. előtt) rakta le a művész, majd a továbbiakat különböző vidéki városokban (Szombathely, Zalaegerszeg, Balatonfüred, Kisvárd, Nagykovács, Kiskunhalas, Szeged, Makó, Mátészalka stb.).

A Köznevelésfejlesztési Közalapítvány kuratóriuma ennek a kezdeményezésnek a folytatásába kapcsolódott be, és a projektet egy szélesebb kontextusba helyezve indította el **Az Emlékezés Kultúrája pályázatsorozatot**.

A pályázaton 11-13. évfolyamon tanuló diákok és tanáraik vehettek részt. Az elmúlt két tanévben **több mint 80 diák dolgozott a projekten** városszerte. A projekt szakmai felügyeletét, a tanárok és diákok felkészítését a kutatómunkára, eredményeik hitelességének felülvizsgálatát **Karsai László** történész végezte, míg a projekttanítás és -tanulás módszertanával, az interjúkészítés technikájával **Pécsi Katalin**, a Holokauszt Dokumentációs és Emlékközpont (Páva utca) oktatási igazgatója és munkatársai ismertették meg a pályázókat. A diákok kutattak levéltárakban, régi lakcímnnyilvántartókban, felkerestek túlélő rokonokat, ismerősöket, majd munkájuk eredményét, a feltárt emberi sorsokat, elkészített interjúkat egy gála keretében mutatták be. Később az iskolájuk honlapján tették elérhetővé a szélesebb közönség számára.

Minden egyes lerakott kő helyszínén a diákok kisebb **ünnepségeket** tartottak, amelynek keretében ismertették az áldozat életét, halála körülményeit. Meghívták a ház lakóit és a még élő rokonokat is. Volt olyan diákcsoport, amely hordozható kiállítást is rendezett az ünnepség helyszínén a rokonoktól gyűjtött fényképekből, dokumentumokból. Minden emlékező macskakőre egy-egy szál virágot vagy néhány követ, kavicsot helyeztek búcsúzóul.

Munkájuk eredményességét mutatja, hogy a **2008-ban 37 kő** lerakásához elegendő adatot gyűjtöttek össze, amelyeket a művész el is helyezett tavaly augusztusban, a közeljövőben pedig **(2009. június 27-28-án) 19 helyszínen újabb 36 követ** helyez el Budapest több kerületének házai elé.

A következő iskolák diákjai vettek részt a munkában, csoportonként 10-12-en:

Leövey Klára Gimnázium Projektvezető: Bors Lászlóné
Lakatos Menyhért Általános Iskola és Gimnázium Projektvezető: Boriné Mátyus Gyöngyi
Alternatív Közgazdasági Gimnázium Projektvezető: dr. Stefány Judit
Scheiber Sándor Általános Iskola és Gimnázium Projektvezető: Patkó Csaba
Egressy Gábor Két Tanítási Nyelvű Műszaki Szakközépiskola Projektvezető: Pappné Tóth Kornélia
Bornemisza Péter Gimnázium Általános Iskola és Alapfokú Művészetoktatási Intézmény Projektvezető: Pécsi Tibor
Közgazdasági Politechnikum Gimnázium és Szakközépiskola I. Projektvezető: Sáfrán Katalin
Közgazdasági Politechnikum Gimnázium és Szakközépiskola II. Projektvezető: Szász Katalin

Az Emlékezés kultúrája I. pályázat győzteseinek munkái a Páva utcában

2008. május 29-én 15 órakor a Páva utcai Holokauszt Dokumentációs és Emlékközpont előadótermében középiskolás diákok mutatják be az elmúlt tanévben összegyűjtött dokumentumaikat iskolájuk és lakhelyük közelében élt és meggyilkolt holokauszt áldozatok sorsáról. A dokumentumok az adatgyűjtés különböző módszereivel készültek, amelyek közül a legfontosabbak: levéltári kutatás, a túlélő családtagok felkeresése, interjúkészítés.

Iskola neve:	Bemutató címe:	Időtartam:		
Leövey Klára Gimnázium	Egy rohonci történet	10 perc		
Erdélyi utcai Általános Iskola és Gimnázium	A Sziklai család története	10 perc		
Alternatív Közgazdasági Gimnázium	A Kinszki család története	10 perc		
Scheiber Sándor Gimnázium	A mi projektünk	15 perc		
Egressy Gábor Szakközépisk.	Holokauszt Zuglóban	10 perc		
Bornemisza Péter Gimnázium	Eizenerzi halálmenet	10 perc		
Közgazdasági Politechnikum I.	3 áldozat életútja	12 perc		
Közgazdasági Politechnikum II.	Egy túlélő története	10 perc		

A kutatómunka a **Fővárosi Köznevelési Központ és Oktatási Hivatal** pályázata nyomán indult el a 2007/8-as tanévben. A pályázaton 11-13. évfolyamon tanuló diákok és tanáraik vehettek részt. Az elmúlt hónapokban **több mint 80 diák dolgozott a projekten** városszerte, és több mint 100 személy hiteles adatait gyűjtötték össze. Ezek közül 30-40 áldozat utolsó szabadon választott lakhelye előtti járda aszfaltjába **idén augusztusban emlékező macskaköveket fog elhelyezni Gunter Demnig kölni alkotóművész**. A projekt szakmai felügyeletét, a tanárok és diákok felkészítését a kutatómunkára, eredményeik hitelességének felülvizsgálatát **Karsai László** történész vállalta, míg a projekttanítás és -tanulás módszertanával, az interjúkészítés technikájával **Pécsi Katalin**, a Holokauszt Dokumentációs és Emlékközpont oktatási igazgatója és munkatársai ismertették meg a pályázókat.

Dr. Spira Veronika

A Fővárosi Köznevelési Központ és Oktatási Hivatal kurátora
Az Emlékezés Kultúrája I. és II. projekt témafelelős

A 2008. augusztusban lerakott kövek helyszínei:

1.	XIV. Egressy út 95.	3 kő
2.	XIV. Róna utca 124.	2 kő
3.	XIV. Ilka utca 36.	3 kő
4.	XIII. Hollán E. u.	1 kő
5.	XIII. Hegedűs Gyula u. 12.	1 kő
6.	XIII. Hegedűs Gyula u. 9.	1 kő
7.	V. Báthori u. 24.	1 kő
8.	VI. Szív u. 4.	1 kő
9.	VI. Nagymező u.25.	1 kő
10.	VI. Paulay E. u. 15.	2 kő
11.	VII. Rumbach S. u. 7.	2 kő
12.	VII. Dohány u. 30.	1 kő
13.	VII. Dohány u. 34.	1 kő
14.	VII. Nagydíófa u. 3.	1 kő
15.	VII. Klauzál u. 8.	1 kő
16.	VII. Rózsa u. 20.	1 kő
17.	VII. Bethlen G. tér 3.	2 kő
18.	VII. Marek J. u. 36.	2 kő
19.	XXII. Szentháromság u. 13.	2 kő
20.	XI. Fehérvári út 48.	1 kő
21.	XI. Bartók Béla út 35.	2 kő
22.	VIII. Kenyérmező u. 8.	1 kő
23.	VIII. Nagyfuvaros u. 18.	1 kő
24.	VIII. Lujza u. 31.	1 kő
25.	VIII. Dobozi u. 79.	1 kő
26.	VIII. Karácsony S. u. 21.	1 kő

A 2009. június 27-28.-i köletételek és megemlékezések (19 helyen 36 kő)

(A köletétel és az ünnepélyek nem esnek egybe)

Cím / Iskola:	Kövek száma:	Köletétel időpontja:	Megemlékezés időpontja:
Bornemisza Gimnázium projektvezető: Pécsi Tibor	1 db	Június 27.	Június 27-28.
XIV. Kerepesi út 32.	2 db.	9,00 - 9,25	06.27. 11.30
XIV. Gizella út 57.	1 db.	9,35 - 10,00	06.27. 12.10
VIII. Lujza u. 2/b	2 db.	13,10 -13,30	06.27. 13.35
VIII. Kis Stáció u. 1	2 db.	13,35-13,50	06.27. 13.55
VIII. Luther u. 1/b	1 db.	12,45-13,05	06.27. 13.05
Lakatos Menyhért Ált. Isk. és Gimnázium projektvezető: Boriné Mátyus Gyöngyi			
XIV. Stefánia út 16.	2 db	11,05 - 11,25	06.27.11.30

XIV. Ilka u. 23.	2 db	10,40 - 11,00	06.27. 11.00
VIII. Nagyfuvaros u. 18.	1 db	11,45-12,10	06.27. 12.10
VIII. Köztársaság tér 28.	2 db	12,20-12,40	06.27. 12.45
VII. Nefelejcs u. 38.	2 db	13,55-14,15.	06.27. 14.15
VII. Nyár u. 28.	1 db	14,25- 14,45	06.27. 14.45
Scheiber Sándor Gimnázium, projektvezető: Patkó Csaba			
VII. Szövetség u. 36.	2 db	14,55- 15,10	06.28. 10.00
Közgazdasági Politechnikum Gimnázium és Szkk. Projektvezető: Sáfrán Katalin			
XIV. Ilka u. 30.	1 db	10,25 - 10,40	06.28. 11.15
XIV. Hermina u. 35.	2 db	10,05 -10,20	06.28. 11.40
VI. Csengery u. 84.	2 db	15,25- 15,45	06.28. 10.30
II. Buday László u. 2	1 db	16,00-16,15.	06.28. 12.30
Alternatív Közgazdasági Gimnázium projektvezető: dr. Stefán Judit			
II. Árpádfejedelem útja 3-4.	3 db	16,30-16,55	06.28. 13.00
II. Frankel Leó út 21-23.	6 db	17,05-17,35	06.28. 13.30
II. Kavics u. 2/a.	1 db	17,40-18,00	06.28. 14.15
	36 db.		

További sajtó információk: www.fkfk.hu macskakő projekt

Idén is emlékeznek a macskakövek

Zuglói Lapok 2008. június

Június 27-28-án, vagyis most szombaton és vasárnap kerül sor Budapesten 36 emlékező macskakőnek a letételére. Zuglóban 6 helyszínen, összesen 10 holocaust-áldozat előtt tisztelegve helyeznek el emlékező macskaköveket.

Günter Demnig kölni művész ötlete alapján indult el az a civil emlékezőskultúrát népszerűsítő mozgalom, melynek keretében több tízezer „Stolpersteinét” helyeztek el Európa-szerte az 1944-45-ben elhurcolt zsidó és roma holocaust-áldozatok egykori házainak bejáratánál.

A nemzetközi mozgalom célja virtuális emlékmű létrehozása, melynek segítségével a ma embere is szembesülhet lakóhelye történelmével. Budapesten a Fővárosi Köznevelési Közalapítvány hirdetett pályázatot iskolák és történelemtanárok számára az Emlékező Macskakövek elhelyezéséhez szükséges kutatási program ösztöndíjára.

Az iskolásoknak komoly levéltári, sőt lakóhely-nyilvántartási kutatásokra volt szükségük ahhoz, hogy kétséget kizáróan igazolni tudják, hogy az áldozatokat valóban onnan hurcolták-e el, ahol az Emlékező Macskaköveket szeretnék elhelyezni. A diákok által feltárt adatok hitelességének ellenőrzését Karsai László történész vállalta.

Június 27-én, szombaton 11.30-kor a Bornemissza Gimnázium diákjai a Kerepesi út 32., 12 órakor a Gizella út 57. számú házak előtt helyeznek el macskaköveket, míg a Lakatos Menyhért Általános iskola tanulói 11 órakor az Ika utca 23., 11.30-kor a Stefánia út 16. előtt emlékeznek meg az elhurcolt áldozatokról.

Június 28-án, vasárnap a Politechnikum Gimnázium és Szakközépiskola diákjai 11.15-kor az Ika utca 30., 11.40 perckor pedig a Hermina út 35. előtt tartanak megemlékezést.

Emlékezzünk együtt az áldozatokra!

Dr. Spira Veronika
A Fővárosi Köznevelési Közalapítvány
kurátora

FÉNYKÉPEK
AZ EMLÉKERZŐ MACSKAKÖVEK ELHELYEZÉSÉRŐL

Gunter Demnig kölni művész, munkában.

A projekt elindítója és gazdája,

A diák-kutatócsoport tagjai figyelik a kőelhelyezést és az ünnepség megkezdésére várnak

A holokausztt áldozataként esett Kinszki Imre fotóművészre és fiára emlékező macskakövek elhelyezése és az azt követő megemlékezés diákokkal, tanáraikkal, a család életben maradt tagjaival és a Közoktatás-fejlesztési Közalapítvány kurátorával.

Báthory Zoltán, a kuratórium elnöke és Spira Veronika kurátor

Az Ilka utcai (Zugló) emlékező macskakövek elhelyezése és avatása (a diák-kutatócsoport tagjai, projektvezetőjük, a kuratórium részéről: Báthory Zoltán, Spira Veronika és a család képviselője)

Nézelődő gyerekek